

4.3. Циганите/ ромите – неразделна част от ежедневните радости и проблеми на околните

Циганите/ ромите, въпреки че живеят в едно сравнително затворено общество в рамките на населеното място, в много случаи са недела част от ежедневните радости и проблеми на околните. Тук отново на някои места циганинът е сам в мъжката компания на околните, а на други – заедно с жена си.

Хамамът (банята) в Османската империя е общественото място, превърнало се в част от ежедневието, където се срещат различните етноси. Съгласно шериата е „забранено при къпането в баните да се гледат голи жените мюсюлманки, жените еврейки, християнки и циганки“. В общите градски бани във Видин този ред е нарушен, защото къпането започнало да става общо. След последвало оплакване от мюсюлманите се издава заповед на Видинския управител от 1773 г.: „След справка в кадийските регистри, да се възстанови стария ред на къпането, като еврейките, християнките и циганките се къпят седмично два пъти – в неделя и вторник, а през другите дни да се къпят само мюсюлманките“ (Георгиева, Цанев 1982: 349).

Началото на XX век. Посещение на местните лингурки в минералната баня на с. Ягода, Старозагорско. „В Чанакчийските бани е заведен ред, щото до 11 ч. се къпят мъжете, а после това време резервоарът се отстъпва на жените. Вече от къпането на мъжете водата до такава степен се омърсява, щото е гнус човек да погледне в нея, а камо ли да се къпе. Но жените с голяма охота се хвърлят във водата и сега вече настъпва върхът на безобразието. Нали сега владее пустата равноправност, за това с първо излизане на мъжете най-напред се впускат във водата околните циганки, които всеки ден се перат на един от горещите извори и така със сукманите си, с мръсотиите си, захващат да се мият, да се чешат, а паразитните им животни, их же нет числа, захващат да плуват над водата. Напразно някои госпожи викат, че ако нямат пецимали, по-добре съвсем голи да се къпят, от колкото със сукманите си и мръсотиите си, обаче няма кой да ги слуша...“ (Иванов 1923: 218).

Картинно описание на селския бит, на взаимоотношенията между етносите през 60-те-70-те год. на XIX век дава поп Минчо Кънчев в книгата си „Видрица“. В с. Калояновец (Старозагорско – б.а.), край селската кръчма „гледам хора: едни лежат, други още пият, двама се боричкат – хаджи поп Михал и циганина Гунчо. Хаджи поп Михал натиснал Гунча и говори: „Карсънъ чингенеси (”жена му ... на тоз циганин”). Днеска я поп ша мре, я циганин“. Също и Гунчо отдолу отговаря: „Аманакодумънъ папазъ (”попа му с поп...”), днеска я циганин ша мре, я поп“. Аз, вместо добър ден да кажа, рекох: „Дръжте, пехливанла! Дядо хаджи, не се давай на циганина, мачкай... ..Циганите, и те аги, сбили се с даскал